

CONSTITUȚIA
REPUBLICII ESTONIA

EE

CONSTITUȚIA REPUBLICII ESTONIA

Prezentare generală

Prof. univ. dr. Ștefan DEACONU

1. Scurt istoric

Locuită din vechime de populații finice, Estonia a devenit ținta expansiunii ordinelor cavaleriești germane și a danezilor, în secolele XVI – XVII, fiind viu disputată de Suedia, Polonia, Danemarca și Rusia. La 30 martie 1917, Guvernul provizoriu de la Petrograd recunoaște autonomia Estoniei care își proclamă independența la 24 februarie 1918.

Disputată de trupele germane și Armata Roșie, Estonia reușește să-și afirme independența în 1919, adoptând o declarație de independență, o nouă Constituție, precum și legea reformei agrare.

După 1990 Estonia și-a câștigat suveranitatea odată cu schimbarea intervenită în fosta URSS, declarându-și independența față de puterea sovietică la 20 august 1991. De la declararea suveranității în 1988 și până la independența față de URSS în 1991 au fost aprobate legi, adoptate sisteme electorale și a fost introdus pluripartidismul.

Actuala Lege fundamentală a Republicii Estonia a fost adoptată la data de 28 iunie 1992, ulterior fiind încheiate acorduri internaționale care au reglementat noile competențe ale autorităților statului.

Potrivit Constituției Estoniei, cetățenii își exercită puterea supremă conferită de Constituție prin alegerile legislative la care participă cei cu drept de vot.

Republica Estonia face parte din Uniunea Europeană din 1 mai 2004, în conformitate cu tratatul de aderare semnat la Atena la 17 aprilie 2003, cererea de aderare fiind prezentată la 28 noiembrie 1995. După aderarea la Uniunea Europeană, a trecut la moneda euro la 1 ianuarie 2011. Estonia și-a stabilit principiile fundamentale în Constituție în conformitate cu cerințele Uniunii Europene, iar drepturile fundamentale în Republica Estonia se aplică luându-se în considerare drepturile și obligațiile care decurg din tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

Constituția este structurată în 15 capitole și 168 de articole. În primul capitol, intitulat „Dispoziții generale”, sunt reglementate principiile generale de organizare a statului: suveranitatea și independența statului, caracterul inalienabil și indivizibil al teritoriului, limba estoniană ca limbă oficială a statului și însemnele statului.

Cel de-al doilea capitol se referă la drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale. Drepturile, libertățile și îndatoririle tuturor persoanelor, așa cum sunt prevăzute prin Constituție, se aplică în mod egal cetățenilor din Estonia și străinilor, precum și persoanelor apatride aflate în Estonia. Drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute în Constituție nu exclud alte drepturi, libertăți și îndatoriri care decurg din spiritul Constituției sau care sunt conforme cu aceasta și care respectă principiile demnității umane, dreptății sociale și guvernării democratice bazate pe statul de drept.

Aceste drepturi nu pot fi restrânse decât în conformitate cu Constituția și o astfel de restrângere este necesară într-o societate democratică și nu poate afecta natura drepturilor și libertăților restrânse.

Capitolele IV, V și VI reglementează modul de organizare și funcționare a Parlamentului, Președintelui și Guvernului. Parlamentul (*Riigiko*) reprezintă puterea legislativă, este un for unicameral și este constituit din 101 membri aleși în cadrul unor alegeri libere, conform principiului reprezentării proporționale.

Președintele este șeful statului estonian. El reprezintă statul în cadrul relațiilor internaționale și este ales de Parlament pentru un mandat de cinci ani, mandat ce poate fi reînnoit o singură dată.

Guvernul exercită puterea executivă a statului, realizează politica internă și externă a țării și conduce și coordonează activitatea instituțiilor guvernamentale. Guvernul este alcătuit din Prim-ministru și miniștri.

Un capitol special al Constituției reglementează procedura de legiferare în Parlament. Potrivit Constituției estoniene dreptul la inițiativă legislativă aparține: 1) membrilor Parlamentului; 2) grupurilor politice ale Parlamentului; 3) comisiilor Parlamentului; 4) Guvernului și 5) Președintelui Republicii, doar cu privire la revizuirea Constituției.

Parlamentul are, de asemenea, dreptul să supună un proiect de lege sau alte chestiuni de importanță națională unui referendum. Decizia poporului este luată cu majoritatea voturilor exprimate la referendum, iar decizia luată prin referendum este obligatorie pentru toate organele politice. Dacă proiectul de lege care a fost supus unui referendum nu obține majoritatea voturilor exprimate, Președintele Republicii convoacă alegeri anticipate pentru Parlament.

Capitolul VIII al Constituției tratează finanțele și bugetul național. Procedura privind elaborarea și adoptarea bugetului național este prevăzută prin lege. Bugetul național adoptat de Parlament intră în vigoare la începutul exercițiului financiar. Dacă Parlamentul nu adoptă bugetul național până la începutul exercițiului financiar, pot fi autorizate cheltuieli care se ridică până la a 12-a parte din sumele alocate pentru exercițiul financiar anterior, în fiecare lună, iar, dacă Parlamentul nu a adoptat bugetul național în termen de două luni de la începutul exercițiului financiar, Președintele Republicii declanșează alegeri anticipate pentru Parlament.

Apărarea națională constituie subiect al unui capitol aparte al Constituției (capitolul X). Potrivit Constituției, cetățenii estonieni au datoria de a participa la apărarea națională potrivit principiilor și procedurii prevăzute prin lege. Persoana care refuză să îndeplinească serviciul militar în cadrul forțelor de apărare din motive religioase sau etice are datoria de a îndeplini servicii alternative.

Capitolul XIII reglementează modul de organizare și funcționare a justiției, iar capitolul XIV se referă la autonomia locală.

Ultimul capitol al Constituției reglementează procedura de revizuire a Constituției. Dreptul de a iniția revizuirea Constituției aparține unui număr de cel puțin o cincime dintre membrii Parlamentului și Președintelui Republicii. Revizuirea Constituției nu poate fi inițiată și Constituția nu poate fi revizuită în timpul stării de urgență sau de război.

2. Raporturile dintre principalele autorități statale

În ceea ce privește raportul dintre Președinte și Parlament, Președintele statului este ales de către Parlament prin vot secret sau de către un Colegiu Electoral. Dreptul de a propune un candidat pentru funcția de Președinte revine unui număr de cel puțin o cincime din membrii Parlamentului. Este declarat ales candidatul care obține voturile a două treimi din membrii Parlamentului. În cazul în care niciun candidat nu obține numărul necesar de voturi, se organizează un nou tur de scrutin în ziua următoare. Înaintea noului tur de scrutin, se nominalizează noi candidați. În cazul în care niciun candidat nu obține numărul necesar de voturi în cel de-al doilea tur de scrutin, se organizează un al treilea tur de scrutin în aceeași zi, între cei doi candidați care au obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin. În cazul în care Președintele nu este ales nici în cel de-al treilea tur de scrutin, Președintele Parlamentului convoacă Colegiul Electoral în termen de o lună, în vederea alegerii Președintelui.

Colegiul Electoral se compune din membri ai Parlamentului și reprezentanți ai consiliilor locale. Fiecare consiliu local alege cel puțin un reprezentant, care trebuie să fie cetățean estonian, în Colegiul Electoral. Colegiul Electoral alege Președintele cu majoritatea tuturor membrilor săi. Așadar, alegerea Președintelui de către Parlament îl face pe acesta să nu beneficieze de aceeași legitimitate populară ca și a Parlamentului.

La rândul său, Parlamentul reprezintă puterea legislativă. El are 101 membri aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, conform principiului reprezentării proporționale. Poate candida la alegerile parlamentare orice cetățean estonian care are drept de vot și vârsta minimă de 21 de ani.

Membrii Parlamentului beneficiază de imunitate, ei neputând fi urmăriți penal. Acuzațiile de natură penală împotriva unui membru pot fi aduse numai la propunerea Cancelarului de Justiție și pe baza aprobării majorității membrilor Parlamentului.

Președintele poate dizolva Parlamentul și declanșa alegeri anticipate numai în anumite condiții:

- dacă un candidat la funcția de Prim-ministru desemnat de Parlament nu prezintă Președintelui Republicii în termen de 14 zile de la desemnare lista cu noul Guvern, Președintele Republicii dizolvă Parlamentul și dispune organizarea de alegeri anticipate;
- în cazul în care Parlamentul adoptă o moțiune de cenzură împotriva Guvernului sau a Prim-ministrului, Președintele Republicii poate, la propunerea Guvernului și în termen de trei zile, să convoace alegeri anticipate pentru Parlament;
- dacă un proiect de lege care a fost supus unui referendum popular de către Parlament nu obține majoritatea voturilor exprimate la referendum, Președintele Republicii convoacă alegeri anticipate pentru Parlament;
- dacă Parlamentul nu adoptă bugetul național în termen de două luni de la începutul exercițiului financiar, Președintele Republicii declanșează alegeri anticipate pentru Parlament.

În privința raporturilor dintre Parlament, Președinte și Guvern, acestea au în vedere, în primul rând, modul de desemnare a Prim-ministrului și de numire a Guvernului, iar în al doilea rând controlul activității Guvernului.

În ceea ce privește desemnarea Prim-ministrului, Constituția estoniană stabilește că Președintele Republicii desemnează un candidat la funcția de Prim-ministru pe care îl însărcinează cu formarea noului Guvern. În termen de 14 zile de la desemnare, candidatul la funcția de Prim-ministru prezintă un raport către Parlament cu privire la principiile pe baza cărora propune formarea Guvernului, după care Parlamentul decide, fără nicio dezbatere și pe bază de vot deschis, dacă autorizează candidatul la funcția de Prim-ministru să formeze Guvernul. Candidatul la funcția de Prim-ministru, care a fost încuviințat de Parlament să formeze noul Guvern, prezintă în termen de șapte zile o listă cu membrii acestuia Președintelui Republicii, iar acesta numește în funcție Guvernul în termen de trei zile. În cazul în care candidatul la funcția de Prim-ministru desemnat de Președintele Republicii nu obține majoritatea voturilor exprimate în Parlament sau dacă acesta refuză să formeze Guvernul, Președintele Republicii are dreptul să desemneze un alt candidat la funcția de Prim-ministru în termen de șapte zile. În cazul în care Președintele Republicii nu desemnează un alt candidat la funcția de Prim-ministru în termen de șapte zile ori dacă respectivul candidat nu obține mandatul de la Parlament sau nu reușește ori refuză să formeze Guvernul, dreptul de a desemna un candidat la funcția de Prim-ministru revine Parlamentului. Parlamentul desemnează un candidat la funcția de Prim-ministru, care prezintă Președintelui Republicii o listă cu membrii Guvernului. Dacă lista nu este prezentată Președintelui Republicii în termen de 14 zile de la data transferului către Parlament a dreptului

de desemnare a candidatului la funcția de Prim-ministru, Președintele Republicii dizolvă Parlamentul și dispune organizarea de alegeri anticipate.

În ceea ce privește controlul activității Guvernului de către Parlament, pe baza unei hotărâri adoptate de majoritatea membrilor săi, Parlamentul poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Guvernului, a Prim-ministrului sau a unui ministru. O moțiune de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o cincime din membrii Parlamentului prin prezentarea unei notificări scrise corespunzătoare, în cadrul unei ședințe a Parlamentului.

3. Puterea judecătorească

În Estonia, justiția este înfăptuită exclusiv de instanțele judecătorești. Instanțele judecătorești sunt independente în îndeplinirea îndatoririlor care le revin. Judecătorii sunt numiți pe viață și nu pot fi eliberați din funcție decât printr-o hotărâre judecătorească.

Sistemul judiciar este format din:

1. instanțe regionale, instanțe orășenești și instanțe de contencios administrativ;
2. instanțe de circuit;
3. Curtea Supremă.

Instanțele regionale, instanțele orășenești și instanțele de contencios administrativ sunt instanțe competente în primă instanță. Instanțele de circuit sunt instanțe superioare care examinează hotărârile instanțelor competente în primă instanță în urma exercitării unei căi de atac. Judecătorii de la aceste instanțe sunt numiți în funcție de Președintele Republicii, la propunerea Curții Supreme.

Curtea Supremă este instanța de ultim grad din Estonia care examinează hotărârile altor instanțe în temeiul unei proceduri de casare. Curtea Supremă este, de asemenea, instanța care efectuează controlul constituționalității legilor. Președintele Curții Supreme este numit în funcție de Parlament, la propunerea Președintelui Republicii, iar judecătorii Curții Supreme sunt numiți în funcție de Parlament, la propunerea Președintelui Curții Supreme.

Judecătorii nu pot fi urmăriți penal pe durata mandatului lor decât la propunerea Curții Supreme și cu acordul Președintelui Republicii, iar Președintele și judecătorii Curții Supreme nu pot fi urmăriți penal decât la propunerea Cancelarului de Justiție și cu acordul majorității membrilor Parlamentului.

În Estonia, înființarea instanțelor extraordinare este interzisă.

4. Administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială

În Estonia, toate problemele locale sunt rezolvate și administrate de către autoritățile locale, care își îndeplinesc îndatoririle în mod autonom. Entitățile prin care se realizează autonomia locală sunt localitățile rurale și orașele.

Organismul reprezentativ al unei autorități locale este consiliul acesteia, care este ales direct pentru un mandat de patru ani. Mandatul unui consiliu poate fi

redus prin lege ca urmare a unei fuziuni sau divizări a autorităților locale ori ca urmare a incapacității consiliului de a acționa. Alegerea consiliilor autorităților locale se face prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Pot candida în alegerile locale persoanele care au reședința permanentă pe teritoriul localității respective și care au împlinit vârsta de 18 ani și au drept de vot la alegerile pentru consiliile autorităților locale.

Autoritatea locală are un buget propriu, iar competența administrativă a unei autorități locale nu poate fi modificată fără luarea în considerare a avizului autorității în cauză. Se pot impune obligații autorității locale numai în temeiul legii și cu acordul autorității locale. Fondurile destinate acoperirii cheltuielilor legate de îndatoririle Guvernului național, care au fost impuse prin lege unei autorități locale, provin de la bugetul național.

5. Drepturile fundamentale

Întreg capitolul II al Constituției estoniene tratează drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale. Toate persoanele sunt egale în fața legii și nicio persoană nu poate fi discriminată pe motive de naționalitate, rasă, culoare, sex, limbă, origine, religie, convingeri politice sau de altă natură, proprietate sau statut social, ori din alte motive.

Constituția prevede îndatorirea puterii legiuitoare, a puterii executive, a puterii judecătorești și a autorităților locale de a garanta drepturile și libertățile prevăzute prin Constituție. Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți au fost încălcate are dreptul să se adreseze justiției și să ceară instanței care îi examinează cauza să declare neconstituționalitatea oricărei legi, a oricărui act normativ, a unei decizii administrative sau a unei măsuri care este aplicabilă în cauza respectivă.

Dreptul la viață, la libera dezvoltare a personalității umane, dar și protecția demnității și a onoarei sunt considerate drepturi fundamentale.

Cetățenii Estoniei au dreptul să își aleagă în mod liber domeniul de activitate, profesia și locul de muncă. Legea poate prevedea condițiile și procedurile pentru exercitarea acestui drept. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, cetățenii străini și apatrizii din Estonia se bucură de acest drept în aceeași măsură ca și cetățenii estoni.

Nicio persoană nu poate fi obligată să desfășoare activități sau să presteze servicii împotriva voinței sale liber exprimate, cu excepția serviciului în cadrul forțelor de apărare, a serviciului utilitar alternativ, a activităților care sunt necesare în vederea prevenirii răspândirii unei boli infecțioase sau în vederea limitării efectelor unui dezastru natural ori ale unei calamități, sau a activităților pe care trebuie să le efectueze un infractor condamnat.

Proprietatea fiecărei persoane este inviolabilă și protejată în mod egal, indiferent de titular. Nicio persoană nu poate fi expropriată fără consimțământul ei decât în interes public, în cazurile și conform procedurii prevăzute prin lege și în schimbul unei despăgubiri juste și imediate. Orice persoană a cărei proprietate a

fost expropriată fără consimțământul său are dreptul să sesizeze instanța judecătorească pentru a contesta o astfel de expropriere, natura și valoarea compensației. Dreptul la moștenire este, de asemenea, garantat.

În materia protecției și garantării drepturilor fundamentale, Constituția Estoniei prevede existența unei instituții speciale: Cancelarul de Justiție. Această instituție este autoritatea publică ce examinează actele puterii legislative și a celei executive, precum și pe cele ale autorităților locale în vederea stabilirii conformității acestora cu Constituția și cu legile și este independentă în îndeplinirea îndatoririlor sale.

Cancelarul de Justiție analizează propunerile și proiectele de lege, dar și propunerile privind activitatea autorităților guvernamentale și, dacă este necesar, raportează constatările sale Parlamentului. Cancelarul de Justiție este numit de către Parlament, la propunerea Președintelui Republicii, pentru un mandat de șapte ani. El nu poate fi revocat din funcție decât printr-o hotărâre judecătorească. Poate participa la reuniunile Parlamentului și la ședințele Guvernului și are dreptul de a lua cuvântul. În cazul în care Cancelarul de Justiție constată că un act adoptat de către puterea legislativă sau cea executivă, ori de către o autoritate locală contravine Constituției sau unei legi, acesta înaintează o propunere către instituția care a adoptat actul respectiv în vederea punerii de acord a acestuia cu Constituția sau cu legea în cauză, în termen de 20 de zile. Dacă actul normativ nu este pus de acord cu Constituția sau cu legea respectivă în termen de 20 de zile, Cancelarul de Justiție sesizează Curtea Supremă, care poate constata nulitatea actului respectiv.

Cancelarul de Justiție prezintă un raport anual în fața Parlamentului cu privire la conformitatea legislației adoptate de către puterea legislativă și cea executivă, precum și de autoritățile locale cu Constituția și cu legile.

6. Raportul dintre dreptul național și dreptul Uniunii Europene

Constituția Republicii Estonia nu conține reglementări speciale referitoare la raportul dintre dreptul național și cel al Uniunii Europene. Practic, în această materie sunt aplicate reglementările generale referitoare la raportul dintre dreptul național și dreptul internațional în conformitate cu care Republica Estonia nu poate încheia tratate internaționale care contravin Constituției. Atunci când legile sau alte prevederi legislative ale Estoniei sunt în conflict cu un tratat internațional ratificat de Parlament, se aplică prevederile tratatului internațional.

7. Controlul constituționalității legilor

În Republica Estonia controlul constituționalității legilor este efectuat doar de Curtea Supremă. Estonia nu utilizează modelul european de control al constituționalității realizat de un organ special și specializat. Având în vedere acest lucru, controlul constituționalității legilor se face doar de către instanța judecătorească supremă și doar pe cale de excepție.

CONSTITUȚIA REPUBLICII ESTONIA¹

PREAMBUL

Manifestând o credință neclintită și o voință fermă de consolidare și dezvoltare a statului,

care întruchipează dreptul inalienabil al poporului estonian la autodeterminare națională și care a fost proclamat la data de 24 februarie 1918,

care este bazat pe libertate, dreptate și statul de drept,

care a fost creat în vederea protejării păcii și apărării populației împotriva agresiunilor externe și care reprezintă o garanție pentru generațiile prezente și viitoare în ceea ce privește bunăstarea și progresul lor social,

care trebuie să garanteze păstrarea ființei naționale a poporului estonian, a limbii estoniene și a culturii estoniene de-a lungul timpului,

poporul estonian, în temeiul art. 1 din Constituția care a intrat în vigoare în 1938 și prin referendumul organizat la data de 28 iunie 1992, adoptă următoarea Constituție.

CAPITOLUL I Dispoziții generale

EE

Art. 1

1. Estonia este o republică democrată independentă și suverană în care autoritatea politică supremă este deținută de popor.
2. Independența și suveranitatea Estoniei sunt eterne și inalienabile.

Art. 2

1. Teritoriul, apele teritoriale și spațiul aerian ale Estoniei constituie un întreg inseparabil și indivizibil.
2. În ceea ce privește organizarea guvernării, Estonia este un stat unitar a cărui împărțire administrativ-teritorială este prevăzută prin lege.

¹ Adoptată la data de 28 iunie 1992, intrată în vigoare la data de 3 iulie 1992 și modificată prin legile constituționale din 25 februarie 2003, 5 octombrie 2003, 12 aprilie 2007 și 13 aprilie 2011.

Art. 3

1. Guvernarea este exercitată exclusiv în baza Constituției și a legilor adoptate în conformitate cu aceasta. Principiile și regulile de drept internațional general recunoscute reprezintă o parte inseparabilă a sistemului juridic estonian.

2. Legile sunt publicate în conformitate cu procedura prevăzută. Numai legile publicate au caracter obligatoriu.

Art. 4

Activitățile Parlamentului, ale Președintelui, ale Guvernului Republicii și ale instanțelor sunt organizate în conformitate cu principiul separației puterilor și al echilibrului puterilor.

Art. 5

Bogățiile naturale și resursele Estoniei sunt bogății naționale care trebuie folosite în mod economic.

Art. 6

În Estonia, limba oficială este limba estoniană.

Art. 7

Culorile naționale ale Estoniei sunt albastru, negru și alb. Modelul drapelului național și stema națională sunt prevăzute prin lege.

CAPITOLUL II

Drepturi, libertăți și îndatoriri fundamentale

Art. 8

1. Orice copil care are un părinte cetățean estonian are dreptul prin naștere la cetățenia estoniană.

2. O persoană care a pierdut cetățenia estoniană atunci când era minoră are dreptul la redobândirea acesteia.

3. Nicio persoană nu poate fi privată de cetățenia estoniană dobândită prin naștere.

4. Nicio persoană nu poate fi privată de cetățenia estoniană din cauza convingerilor sale.

5. Condițiile și procedura pentru dobândirea, pierderea și redobândirea cetățeniei estoniene sunt prevăzute de Legea privind cetățenia.

Art. 9

1. Drepturile, libertățile și îndatoririle tuturor persoanelor, așa cum sunt prevăzute prin Constituție, se aplică în mod egal cetățenilor din Estonia și străinilor, precum și persoanelor apatride aflate în Estonia.

2. Drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute prin Constituție se aplică și persoanelor juridice în măsura în care acestea corespund scopului persoanelor juridice respective și naturii unor astfel de drepturi, libertăți și îndatoriri.

Art. 10

Drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute în prezentul capitol nu exclud alte drepturi, libertăți și îndatoriri care decurg din spiritul Constituției sau care sunt conforme cu aceasta și care respectă principiile demnității umane, dreptății sociale și guvernării democratice bazate pe statul de drept.

Art. 11

Drepturile și libertățile pot fi restrânse numai în conformitate cu Constituția. O astfel de restrângere trebuie să fie necesară într-o societate democratică și nu poate afecta natura drepturilor și libertăților restrânse.

Art. 12

1. Toate persoanele sunt egale în fața legii. Nicio persoană nu poate fi discriminată pe motive de naționalitate, rasă, culoare, sex, limbă, origine, religie, convingeri politice sau de altă natură, proprietate sau statut social ori din alte motive.

2. Incitarea la ură din motive etnice, rasiale, religioase sau politice, violența sau discriminarea sunt interzise de lege și pedepsite de lege. Incitarea la ură și violența între clasele sociale sau la discriminarea unei clase sociale este, de asemenea, interzisă și pedepsită de lege.

Art. 13

1. Orice persoană are dreptul la protecție din partea Guvernului și a legii. Guvernul estonian protejează și cetățenii estonieni aflați în străinătate.

2. Legea protejează toate persoanele împotriva exercitării arbitrare a autorității guvernamentale.

Art. 14

Este îndatorirea puterii legiuitoare, a puterii executive, a puterii judecătorești și a autorităților locale să garanteze drepturile și libertățile prevăzute prin Constituție.

Art. 15

1. Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți au fost încălcate are dreptul să se adreseze justiției. Orice persoană are dreptul să ceară instanței care îi examinează cauza să declare neconstituționalitatea oricărei legi, a oricărui act normativ, a unei decizii administrative sau a unei măsuri care este aplicabilă în cauza respectivă.

2. Instanțele respectă Constituția și declară ca neconstituțională orice lege, orice act normativ, decizie administrativă sau măsură care încalcă drepturi sau libertăți prevăzute prin Constituție sau care contravin acesteia în orice fel.

Art. 16

Orice persoană are dreptul la viață. Dreptul la viață este protejat prin lege. Nicio persoană nu poate fi privată de viață în mod arbitrar.

Art. 17

Onoarea sau demnitatea unei persoane nu poate fi defăimată.

Art. 18

1. Nicio persoană nu poate fi supusă torturii, tratamentelor sau pedepselor crude sau degradante.

2. Nicio persoană nu poate fi supusă experimentelor medicale sau științifice împotriva voinței sale liber exprimate.

Art. 19

1. Orice persoană are dreptul la libera dezvoltare personală.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale și în îndeplinirea îndatoririlor care îi revin, orice persoană trebuie să respecte și să acorde o atenție deosebită drepturilor și libertăților celorlalți și să respecte legea.

Art. 20

1. Oricine are dreptul la libertatea și siguranța persoanei.

2. Nicio persoană nu poate fi privată de libertate, cu excepția cazurilor și conform procedurii prevăzute prin lege:

1. pentru a pune în executare o hotărâre judecătorească de condamnare sau un mandat de arestare emis de o instanță judecătorească;
2. în cazurile de nerespectare a ordinului unei instanțe sau pentru a garanta îndeplinirea unei îndatoriri prevăzute prin lege;
3. pentru a preveni o infracțiune sau o contravenție, pentru a aduce în fața autorității competente o persoană în legătură cu care există o suspiciune rezonabilă că ar fi comis o astfel de infracțiune sau pentru a împiedica o astfel de persoană să se sustragă răspunderii;
4. pentru a supune un minor supravegherii disciplinare sau pentru a-l aduce în fața autorităților competente în vederea stabilirii necesității impunerii unei asemenea măsuri;
5. pentru a reține o persoană care suferă de o boală infecțioasă, o persoană alienată, alcoolică sau dependentă de droguri, dacă o astfel de persoană reprezintă un pericol pentru sine sau pentru alții;
6. pentru a preveni stabilirea ilegală în Estonia și pentru a îndepărta o persoană de pe teritoriul Estoniei sau pentru a extrăda o persoană într-un alt stat.

3. Nicio persoană nu poate fi privată de libertate doar pe motivul incapacității de a-și îndeplini o obligație contractuală.

Art. 21

1. Orice persoană care a fost privată de libertate trebuie informată de îndată, într-o limbă și într-un mod pe care le înțelege, cu privire la motivele unei astfel de privări de libertate și cu privire la drepturile sale și trebuie să aibă posibilitatea de a anunța persoanele apropiate în acest sens. O persoană suspectată de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să dispună de îndată de posibilitatea de a alege un avocat și de a se consulta cu acesta. Dreptul unei persoane suspectate de săvârșirea unei infracțiuni de a anunța persoanele apropiate cu privire la o astfel de privare de libertate poate fi restrâns numai în cazurile și în conformitate cu procedura prevăzute prin lege, în vederea prevenirii infracțiunilor sau a stabilirii adevărului într-o cauză penală.

2. Nicio persoană nu poate fi reținută mai mult de 48 de ore fără încuviințarea instanței de judecată. Hotărârea instanței trebuie comunicată de îndată persoanei reținute într-o limbă și într-un mod pe care aceasta le înțelege.

Art. 22

1. Nicio persoană nu poate fi considerată vinovată de săvârșirea unei infracțiuni înainte de condamnarea acesteia de către o instanță judecătorească și înainte ca o astfel de hotărâre de condamnare să fie definitivă.

2. Nicio persoană nu este obligată să își dovedească nevinovăția în cadrul unei proceduri penale.

3. Nicio persoană nu poate fi obligată să depună mărturie împotriva sa sau a persoanelor apropiate.

Art. 23

1. Nicio persoană nu poate fi condamnată pentru săvârșirea unui act care nu constituia o infracțiune conform legii în vigoare la momentul săvârșirii acestuia.

2. Nicio persoană nu poate fi condamnată la o pedeapsă mai severă decât cea aplicabilă la momentul săvârșirii infracțiunii respective. Dacă, după săvârșirea infracțiunii, legea prevede o pedeapsă mai ușoară, aceasta este aplicabilă.

3. Nicio persoană nu poate fi urmărită în justiție sau condamnată a doua oară pentru un act pentru care a suferit o condamnare definitivă sau a fost achitată conform legii.

Art. 24

1. Nicio persoană nu poate fi transferată, împotriva voinței sale liber exprimate, din jurisdicția unei instanțe prevăzute prin lege în jurisdicția unei alte instanțe.

2. Orice persoană are dreptul să participe la orice ședință de judecată a cauzei sale.

3. Ședințele de judecată sunt publice. În cazurile și în conformitate cu procedura prevăzute prin lege, instanța poate dispune ca o ședință de judecată sau o parte a acesteia să se desfășoare cu ușile închise pentru a proteja un secret de

stat sau comercial, morala publică sau viața privată și de familie a indivizilor sau în cazul în care o astfel de măsură se impune în interesul unui minor, al unei victime sau al înfăptuirii justiției.

4. Hotărârile judecătorești se pronunță în ședință publică, cu excepția cazului în care interesele unui minor, ale soțului/soției sau ale unei victime necesită contrariul.

5. Orice persoană are dreptul să exercite o cale de atac la o instanță superioară împotriva unei hotărâri pronunțate în cauza sa, în conformitate cu procedura prevăzută prin lege.

Art. 25

Orice persoană are dreptul la repararea prejudiciilor morale sau materiale suferite ca urmare a acțiunilor ilegale săvârșite de orice altă persoană.

Art. 26

Orice persoană are dreptul la inviolabilitatea vieții sale private și de familie. Instituțiile statului, autoritățile locale și funcționarii acestora nu pot interveni în viața privată sau de familie a niciunei persoane, cu excepția cazurilor și conform procedurii prevăzute prin lege în vederea protejării sănătății publice, a moralei publice, a ordinii publice sau a drepturilor și libertăților celorlalți, pentru a preveni săvârșirea unei infracțiuni sau pentru a prinde un infractor.

Art. 27

1. Familia, care este esențială pentru menținerea și dezvoltarea națiunii și care constituie fundamentul societății, se bucură de protecție din partea statului.

2. Soții au drepturi egale.

3. Părinții au dreptul și îndatorirea de a-și crește copiii și de a-i îngriji.

4. Protecția părinților și a copiilor este prevăzută prin lege.

5. Familia trebuie să își întrețină membrii care au nevoie de îngrijire.

Art. 28

1. Orice persoană are dreptul la protejarea sănătății sale.

2. Orice cetățean estonian are dreptul la asistență din partea statului în caz de bătrânețe, incapacitate de muncă, pierderea persoanei în a cărei întreținere se află sau în caz de nevoie. Categoriile și limitele în care se acordă astfel de asistență, precum și condițiile și procedura pentru acordarea acesteia sunt prevăzute prin lege. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, cetățenii străini și apatrizii din Estonia se bucură de acest drept în aceeași măsură ca și cetățenii estonieni.

3. Guvernul facilitează furnizarea voluntară de servicii de asistență socială și furnizarea de servicii de asistență socială de către autoritățile locale.

4. Familiile cu un număr mare de copii, precum și persoanele cu dizabilități se bucură de asistență specială din partea statului și a autorităților locale.

Art. 29

1. Cetățenii Estoniei au dreptul să își aleagă în mod liber domeniul de activitate, profesia și locul de muncă. Legea poate prevedea condițiile și procedurile pentru exercitarea acestui drept. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, cetățenii străini și apatrizii din Estonia se bucură de acest drept în aceeași măsură ca și cetățenii estonieni.

2. Nicio persoană nu poate fi obligată să desfășoare activități sau să presteze servicii împotriva voinței sale liber exprimate, cu excepția serviciului în cadrul forțelor de apărare sau a serviciului utilitar alternativ ori a activităților care sunt necesare în vederea prevenirii răspândirii unei boli infecțioase sau în vederea limitării efectelor unui dezastru natural ori ale unei calamități sau a activităților pe care un infractor condamnat trebuie să le efectueze potrivit legii și în conformitate cu procedura stabilită prin lege.

3. Guvernul organizează cursuri de formare profesională și acordă asistență persoanelor care încearcă să își găsească un loc de muncă.

4. Condițiile de muncă sunt stabilite și atent monitorizate de către Guvern.

5. Orice persoană este liberă să facă parte din sindicate și federații ale angajaților și angajatorilor. Sindicatele și federațiile angajaților și angajatorilor își pot apăra drepturile și interesele legitime prin mijloace care nu sunt interzise prin lege. Condițiile și procedura pentru exercitarea dreptului la grevă sunt prevăzute prin lege.

6. Procedura pentru soluționarea conflictelor de muncă este prevăzută prin lege.

Art. 30

1. Angajarea în cadrul instituțiilor statului și a autorităților locale a cetățenilor din Estonia se desfășoară în conformitate cu legea și potrivit procedurii stabilite prin lege. Cetățenii străini și apatrizii pot fi angajați în astfel de funcții în mod excepțional, în condițiile legii.

2. Dreptul de a desfășura o activitate antreprenorială și de a înființa asociații comerciale (art. 31) și dreptul de a face parte din partide politice și din anumite tipuri de asociații nonprofit (art. 48) pot fi restrânse prin lege în cazul anumitor categorii de funcționari publici.

Art. 31

Cetățenii estonieni au dreptul să desfășoare activități antreprenoriale și să înființeze asociații și federații comerciale. Legea poate prevedea condițiile și procedurile pentru restrângerea exercițiului acestui drept. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, cetățenii străini și apatrizii de pe teritoriul Estoniei se bucură de acest drept în aceeași măsură ca și cetățenii estonieni.

Art. 32

1. Proprietatea fiecărei persoane este inviolabilă și protejată în mod egal. Nicio persoană nu poate fi expropriată fără consimțământul ei decât în interes

public, în cazurile și conform procedurii prevăzute prin lege și în schimbul unei despăgubiri juste și imediate. Orice persoană a cărei proprietate a fost expropriată fără consimțământul său are dreptul să sesizeze instanța judecătorească pentru a contesta o astfel de expropriere, natura sau valoarea compensației.

2. Orice persoană poate exercita în mod liber dreptul de posesie, folosință și de dispoziție cu privire la proprietatea sa. Limitele acestui drept sunt prevăzute prin lege. Proprietatea nu poate fi utilizată într-un mod care contravine interesului public.

3. Din motive de interes public, legea poate prevedea tipuri de proprietăți care pot fi dobândite în Estonia numai de către cetățenii estonieni, de anumite categorii de persoane juridice, de autoritățile locale sau de către membrii Guvernului estonian.

4. Dreptul la moștenire este garantat.

Art. 33

Domiciliul este inviolabil. Nimeni nu poate pătrunde în și nu poate percheziționa o locuință sau o altă incintă ocupată legal de o persoană sau locul de muncă al acesteia, cu excepția cazurilor și conform procedurii prevăzute prin lege în vederea apărării ordinii publice, a sănătății publice sau a drepturilor și libertăților celorlalți, pentru a preveni săvârșirea unei infracțiuni, pentru a prinde un infractor sau pentru a stabili adevărul într-o cauză penală.

Art. 34

Orice persoană aflată în mod legal pe teritoriul estonian are dreptul să circule liber pe teritoriul respectiv și să își aleagă în mod liber locul de reședință. Dreptul la liberă circulație poate fi restrâns în cazurile și conform procedurii prevăzute prin lege în vederea protejării drepturilor și libertăților celorlalți, în interesul apărării naționale, în cazul unui dezastru natural sau al unei calamități, pentru a preveni răspândirea unei boli infecțioase, pentru a proteja mediul natural, pentru a se asigura că un minor sau o persoană alienată nu rămâne nesupravegheată sau pentru a asigura desfășurarea corectă a unei cauze penale.

Art. 35

Orice persoană are dreptul să părăsească Estonia. Acest drept poate fi restrâns în cazurile și conform procedurii prevăzute prin lege în vederea asigurării desfășurării corecte a unui proces sau a unei cercetări penale, ori pentru punerea în executare a unei hotărâri judecătorești.

Art. 36

1. Niciun cetățean estonian nu poate fi expulzat din Estonia și nu poate fi împiedicat să se stabilească în Estonia.

2. Niciun cetățean estonian nu poate fi extrădat într-un alt stat decât în condițiile prevăzute printr-un tratat internațional și în conformitate cu procedura prevăzută de un astfel de tratat sau prin lege. Extrădarea se hotărăște de

Guvernul Republicii. Orice persoană care face obiectul unui ordin de extrădare are dreptul să conteste un astfel de ordin în fața unei instanțe estoniene.

3. Orice cetățean estonian are dreptul să se stabilească în Estonia.

Art. 37

1. Orice persoană are dreptul la învățătură. Învățământul pentru copiii de vârstă școlară este obligatoriu în limitele prevăzute prin lege și este gratuit în școlile generale înființate de stat și de autoritățile locale.

2. Pentru a asigura accesibilitatea învățământului, Guvernul și autoritățile locale trebuie să mențină numărul necesar de instituții de învățământ. Alte instituții de învățământ, inclusiv școli private, pot fi, de asemenea, înființate și menținute conform legii.

3. Părinții au rolul decisiv în alegerea educației pentru copiii lor.

4. Orice persoană are dreptul de a putea fi instruită în limba estoniană. Limba de predare în cadrul instituțiilor de învățământ ale minorităților naționale este aleasă de instituția respectivă de învățământ.

5. Furnizarea serviciilor de învățământ este controlată de Guvern.

Art. 38

1. Știința și arta, precum și predarea acestora sunt gratuite.

2. Universitățile și instituțiile de cercetare sunt autonome în limitele prevăzute prin lege.

Art. 39

Drepturile unui autor asupra operei sale sunt inalienabile. Guvernul protejează drepturile de autor.

Art. 40

1. Orice persoană are dreptul la libertatea conștiinței, libertatea credințelor religioase și libertatea de gândire.

2. Orice persoană este liberă să facă parte din orice biserică sau societate religioasă. Nu există biserică de stat.

3. Orice persoană este liberă să își practice religia, singură sau în comunitate, în public sau în privat, cu excepția cazului în care acest lucru contravine ordinii publice, sănătății publice sau moralei publice.

Art. 41

1. Orice persoană are dreptul să-și susțină opiniile și convingerile. Nicio persoană nu poate fi obligată să își schimbe opiniile sau convingerile.

2. Convingerile nu pot fi invocate pentru a justifica încălcarea legii.

3. Nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere juridică pentru convingerile sale.

Art. 42

Instituțiile statului, autoritățile locale și funcționarii acestora nu pot colecta sau stoca informații cu privire la convingerile unui cetățean estonian, împotriva voinței liber exprimate a acestuia.

Art. 43

Orice persoană are dreptul la secretul mesajelor trimise sau primite prin poștă, telegraf, telefon sau alte mijloace uzuale de comunicare. Sunt admise derogări de la acest drept în cazurile și în conformitate cu procedura prevăzute prin lege, dacă acestea sunt autorizate de o instanță și dacă sunt necesare în vederea prevenirii unei infracțiuni sau a stabilirii adevărului într-o cauză penală.

Art. 44

1. Orice persoană are dreptul la acces liber la informațiile de interes public.

2. În temeiul procedurii prevăzute prin lege, toate instituțiile statului, autoritățile locale și funcționarii acestora au obligația de a furniza informații cu privire la activitatea lor oricărui cetățean estonian, la solicitarea acestuia, cu excepția informațiilor a căror dezvăluire este interzisă prin lege și a informațiilor de uz exclusiv intern.

3. În temeiul procedurii prevăzute prin lege, orice cetățean estonian are dreptul să obțină informațiile cu privire la persoana sa deținute de instituțiile statului și de autoritățile locale, precum și în cadrul arhivelor guvernamentale și ale autorităților locale. Acest drept poate fi restrâns conform legii în vederea protejării drepturilor și libertăților celorlalți, a protejării secretului filiației unui copil sau în vederea prevenirii unei infracțiuni, a capturării unui infractor ori a stabilirii adevărului într-o cauză penală.

4. Cu excepția cazului în care legea prevede altfel, cetățenii străini și apatrizii de pe teritoriul Estoniei se bucură de drepturile prevăzute la alineatele 2 și 3 ale acestei secțiuni în aceeași măsură ca și cetățenii estonieni.

Art. 45

1. Orice persoană are dreptul să difuzeze în mod liber idei, opinii, convingeri și alte informații pe cale orală, scrisă, prin imagini sau alte mijloace. Acest drept poate fi restrâns prin lege în vederea protejării ordinii publice, a moralei publice, precum și a drepturilor și libertăților, sănătății, onoarei și demnității celorlalți. Acest drept poate fi, de asemenea, restrâns prin lege cu privire la funcționarii civili angajați ai Guvernului și ai autorităților locale sau în vederea protejării unui secret de stat, a unui secret comercial ori a informațiilor confidentiale la care funcționarii publici au avut acces ca urmare a funcției lor și pentru a proteja familia și viața privată a celorlalți, precum și în interesul îndeplinirii justiției.

2. Cenzura este interzisă.

Art. 46

Orice persoană are dreptul să trimită scrisori instituțiilor statului, autorităților locale și funcționarilor acestora. Procedura de răspuns la aceste scrisori și petiții este prevăzută prin lege.

Art. 47

Persoanele au dreptul să se întrunească în mod pașnic și să organizeze întâlniri fără a avea nevoie de nicio încuviințare prealabilă. Acest drept poate fi restrâns în cazurile și conform procedurii prevăzute prin lege în vederea protejării securității naționale, pentru a menține ordinea publică, pentru a respecta morala publică, pentru a asigura apărarea traficului și securitatea participanților la întâlniri sau pentru a preveni răspândirea unei boli infecțioase.

Art. 48

1. Orice persoană are dreptul de a înființa asociații nonprofit și federații. Numai cetățenii estonieni pot face parte din partide politice.

2. Înființarea asociațiilor și a federațiilor care posedă arme, care sunt organizate în conformitate cu principiile militare sau care organizează exerciții de natură militară necesită o autorizație prealabilă ale cărei condiții și procedură de emitere sunt prevăzute prin lege.

3. Asociațiile, federațiile și partidele politice ale căror scopuri și activități sunt îndreptate împotriva ordinii constituționale a Estoniei sau contravin legii sunt interzise.

4. Numai o instanță de judecată poate decide încetarea sau suspendarea activității unei asociații, federații sau partid politic pentru încălcarea unei legi ori poate dispune ca o asociație, o federație sau un partid politic să plătească o amendă.

Art. 49

Orice persoană are dreptul să își păstreze identitatea etnică.

Art. 50

În vederea protejării culturii proprii, minoritățile naționale au dreptul să înființeze structuri prin care se realizează autonomia locală, în condițiile și conform procedurii prevăzute de Legea autonomiei culturale a minorităților naționale.

Art. 51

1. Orice persoană are dreptul să se adreseze instituțiilor statului, autorităților locale și funcționarilor acestora în limba estoniană și să primească răspuns în limba estoniană.

2. În localitățile în care cel puțin jumătate din rezidenții permanenți aparțin unei minorități naționale, orice persoană are dreptul să primească răspuns de la instituțiile statului, autoritățile locale și funcționarii acestora și în limba minorității naționale.

Art. 52

1. Limba oficială a instituțiilor statului și a autorităților locale este limba estoniană.

2. În localitățile în care limba majorității rezidenților nu este limba estoniană, autoritățile locale pot utiliza limba majorității rezidenților permanenți ai localității respective ca limbă internă de lucru, în limitele permise și conform procedurii prevăzute prin lege.

3. Utilizarea limbilor străine, inclusiv a limbilor minorităților naționale, în instituțiile statului, în fața instanțelor judecătorești și în cadrul procedurii administrative este prevăzută prin lege.

Art. 53

Orice persoană are îndatorirea de a proteja mediul natural și uman și de a acorda despăgubiri pentru daunele pe care aceasta le-a produs mediului. Procedura privind acordarea despăgubirilor este prevăzută prin lege.

Art. 54

1. Toți cetățenii estonieni trebuie să fie loiali ordinii constituționale și să apere independența Estoniei.

2. În absența altor mijloace de a se opune unei încercări de a schimba prin forță ordinea constituțională a Estoniei, cetățenii estonieni au dreptul de a opune rezistență unei astfel de încercări din proprie inițiativă.

Art. 55

Cetățenii străini și apatrizii de pe teritoriul Estoniei sunt obligați să respecte ordinea constituțională a Estoniei.

CAPITOLUL III

Poporul

Art. 56

Puterea politică supremă în Estonia aparține poporului, care o exercită prin cetățenii cu drept de vot:

1. în cadrul alegerilor pentru Parlament;
2. în cadrul referendumurilor.

Art. 57

1. Orice cetățean estonian care a împlinit vârsta de 18 ani are drept de vot.

2. Un cetățean estonian a cărui incapacitate juridică a fost declarată de o instanță judecătorească nu are drept de vot.

Art. 58

Participarea la alegeri poate fi limitată prin lege în cazul cetățenilor estonieni care au fost condamnați de o instanță judecătorească și care execută o pedeapsă într-un penitenciar.

CAPITOLUL IV **Parlamentul (*Riigikogu*)**

Art. 59

Puterea legislativă aparține Parlamentului.

Art. 60

1. Parlamentul este compus din 101 membri. Membrii Parlamentului sunt aleși în cadrul alegerilor libere conform principiului reprezentării proporționale. Alegerile sunt generale, uniforme și directe. Votul este secret.

2. Orice cetățean estonian care a împlinit vârsta de 21 de ani și are drept de vot poate candida la alegerile pentru Parlament.

3. Alegerile ordinare pentru Parlament sunt organizate în prima duminică a lunii martie, la patru ani după alegerile precedente.

4. Alegerile extraordinare pentru Parlament sunt organizate în cazurile prevăzute la art. 89, 97, 105 și 119 din Constituție, nu mai devreme de 20 și nu mai târziu de 40 de zile de la adoptarea deciziei privind organizarea alegerilor.

5. Procedura pentru alegerea Parlamentului este stabilită prin Legea privind alegerea Parlamentului.

Art. 61

1. Mandatul membrilor Parlamentului începe în ziua în care sunt anunțate rezultatele alegerilor. Mandatul membrilor Parlamentului precedent se încheie în aceeași zi.

2. Înainte de a-și prelua mandatul, membrii Parlamentului depun un jurământ cu ocazia preluării funcției prin care își declară loialitatea față de Republica Estonia și față de ordinea sa constituțională.

Art. 62

Membrii Parlamentului au un mandat reprezentativ și nu răspund penal pentru voturile exprimate și pentru declarațiile politice pe care le fac în cadrul Parlamentului sau al oricăruia dintre organele sale.

Art. 63

1. Un membru al Parlamentului nu poate exercita o altă funcție publică.

2. Membrii Parlamentului sunt scutiți de obligația de încorporare în forțele de apărare pe durata mandatului.

Art. 64

1. Mandatul unui membru al Parlamentului este suspendat pe perioada numirii acestuia în funcția de membru al Guvernului Republicii, fiind reluat la încetarea exercitării funcției de membru al Guvernului.

2. Mandatul unui membru al Parlamentului se încheie înainte de termen:

1. în momentul ocupării unei alte funcții publice;
2. la data rămânerii definitive a unei hotărâri judecătorești de condamnare pronunțate de o instanță judecătorească;
3. prin demisie conform procedurii prevăzute de lege;
4. în cazul în care Curtea Supremă constată că este incapabil să-și îndeplinească îndatoririle pe o perioadă nedeterminată de timp;
5. prin deces.

3. În cazul suspendării sau încheierii înainte de termen a mandatului unui membru al Parlamentului, acesta este înlocuit de un membru supleant conform procedurii prevăzute prin lege. Membrul supleant se bucură de toate drepturile și este supus tuturor îndatoririlor stabilite cu privire la membrii Parlamentului.

4. Mandatul membrului supleant se încheie la reluarea mandatului de către membrul de drept al Parlamentului.

Art. 65

Parlamentul:

1. adoptă legi și decizii;
2. decide cu privire la organizarea unui referendum;
3. alege Președintele Republicii conform art. 79 din Constituție;
4. ratifică și denunță tratatele internaționale în conformitate cu art. 121 din Constituție;
5. desemnează un candidat la funcția de Prim-ministru pentru formarea Guvernului;
6. adoptă bugetul național și aprobă raportul privind punerea în aplicare a acestuia;
7. la propunerea Președintelui Republicii, numește în funcție Președintele Curții Supreme, Președintele Consiliului Băncii Estoniei, Președintele Curții de Conturi și Cancelarul de Justiție;
8. la propunerea Președintelui Curții Supreme, numește în funcție judecătorii Curții Supreme;
9. numește membrii Consiliului Băncii Estoniei;
10. la propunerea Guvernului, hotărăște autorizarea sau nu a împrumuturilor guvernamentale ori asumarea altor obligații financiare;
11. adoptă mesaje, declarații și apeluri către poporul estonian, către alte state și organizații internaționale;
12. acordă distincții naționale, precum și ranguri militare și diplomatice;

13. adoptă moțiuni de cenzură împotriva Guvernului, a Prim-ministrului sau împotriva miniștrilor în mod individual;
14. declară starea de urgență pe teritoriul național, conform art. 129 din Constituție;
15. la propunerea Președintelui Republicii, declară starea de război și dispune mobilizarea sau demobilizarea armatei;
16. rezolvă alte probleme de importanță națională pe care Constituția nu le atribuie Președintelui, Guvernului sau altor autorități publice centrale ori locale.

Art. 66

Prima ședință a noului Parlament este organizată în termen de zece zile de la anunțarea rezultatelor alegerilor pentru Parlament. Prima ședință a noului Parlament este convocată de către Președintele Republicii.

Art. 67

Sesiunile ordinare ale Parlamentului se desfășoară începând cu a doua zi de luni din luna ianuarie, până în a treia zi de joi din luna iunie și a doua zi de luni a lunii septembrie până în a treia zi de joi a lunii decembrie.

Art. 68

Sesiunile extraordinare ale Parlamentului sunt convocate de către președintele acestuia, pe baza propunerii Președintelui Republicii, a Guvernului sau a cel puțin o cincime din membrii Parlamentului.

Art. 69

Parlamentul alege dintre membrii săi un Președinte și doi adjuncți ai acestuia care prezidează lucrările Parlamentului conform Legii privind regulamentul intern al Parlamentului și Legii privind normele de procedură ale Parlamentului.

Art. 70

Cvorumul de lucru pentru Parlament este prevăzut prin Legea privind regulamentul intern al Parlamentului. În cadrul unei sesiuni extraordinare, Parlamentul își poate desfășura activitatea cu condiția ca mai mult de jumătate din membrii săi să fie prezenți.

Art. 71

1. Parlamentul se constituie în comisii.
2. Membrii Parlamentului au dreptul să se constituie în grupuri politice.
3. Procedura pentru constituirea de comisii și grupuri, precum și drepturile unor astfel de comisii și grupuri sunt prevăzute prin Legea privind regulamentul intern al Parlamentului.

Art. 72

1. Ședințele Parlamentului sunt publice, cu excepția cazului în care Parlamentul hotărăște altfel cu o majoritate de două treimi.

2. Votul în Parlament este deschis. Votul secret este utilizat numai pentru alegerea sau numirea autorităților în cazurile prevăzute prin Constituție sau prin Legea privind regulamentul intern al Parlamentului.

Art. 73

Legile sunt adoptate de Parlament cu majoritatea voturilor exprimate, cu excepția cazului în care Constituția prevede altfel.

Art. 74

1. Membrii Parlamentului au dreptul să adreseze întrebări Guvernului și membrilor acestuia, președintelui Consiliului Băncii Estoniei, Președintelui Băncii Estoniei, Președintelui Curții de Conturi și Cancelarului de Justiție.

2. Întrebările trebuie să primească un răspuns în termen de 20 de zile în cadrul unei ședințe a Parlamentului.

Art. 75

Renumerarea membrilor Parlamentului și restricțiile privind încasarea de venituri de la alte locuri de muncă sunt prevăzute prin lege și pot fi modificate numai cu privire la următorul Parlament.

Art. 76

Membrii Parlamentului nu pot fi urmăriți penal. Acuzațiile de natură penală împotriva unui membru pot fi aduse numai la propunerea Cancelarului de Justiție și pe baza consimțământului majorității membrilor Parlamentului.

CAPITOLUL V **Președintele**

Art. 77

Președintele este șeful statului estonian.

Art. 78

Președintele:

1. reprezintă Republica Estonia în cadrul relațiilor internaționale ale acesteia;
2. numește și eliberează din funcție reprezentanții diplomati ai Republicii Estonia la propunerea Guvernului și primește scrisorile de acreditare ale reprezentanților diplomati acreditați în Estonia;
3. stabilește data alegerilor ordinare pentru Parlament și data alegerilor extraordinare pentru Parlament, conform art. 89, 97, 105 și 119 din Constituție;

4. convoacă noul Parlament conform art. 66 din Constituție și deschide prima ședință a acestuia;
5. propune președintelui Parlamentului convocarea unei sesiuni extraordinare a acestuia conform art. 68 din Constituție;
6. promulgă legi conform art. 105 și 107 din Constituție și semnează instrumentele de ratificare;
7. emite decrete prezidențiale conform art. 109 și 110 din Constituție;
8. inițiază revizuirea Constituției;
9. desemnează candidatul la funcția de Prim-ministru conform art. 89 din Constituție;
10. numește și eliberează din funcție membrii Guvernului, conform art. 89, 90 și 92 din Constituție;
11. formulează propuneri Parlamentului cu privire la numirile în funcția de Președinte al Curții Supreme, Președinte al Consiliului Băncii Estoniei, Președinte al Curții de Conturi și Cancelar de Justiție;
12. la propunerea Consiliului Băncii Estoniei, numește Președintele Băncii Estoniei;
13. la propunerea Curții Supreme, numește judecători;
14. abrogat;
15. conferă distincții naționale, precum și ranguri militare și diplomatice;
16. este comandantul Suprem al Forțelor Armate naționale de apărare a Estoniei;
17. prezintă propuneri Parlamentului cu privire la declararea stării de război, la dispunerea mobilizării și demobilizării armatei și, conform art. 129 din Constituție, cu privire la declararea stării de urgență;
18. în caz de agresiune armată împotriva Estoniei, declară starea de război și ordonă mobilizarea armatei conform art. 128 din Constituție;
19. prin intermediul grațierii, anulează sau comută pedepsele persoanelor condamnate, la cererea acestora;
20. inițiază punerea sub acuzare penală a Cancelarului de Justiție conform art. 145 din Constituție.

Art. 79

1. Președintele este ales de Parlament sau, în cazul prevăzut la alineatul patru al prezentului articol, de Colegiul Electoral.
2. Dreptul de a nominaliza un candidat pentru funcția de Președinte revine cel puțin unei cincimi din membrii Parlamentului.
3. Candidații nominalizați la președinție trebuie să fie cetățeni estonieni prin naștere, care au împlinit vârsta de 40 de ani.
4. Președintele este ales prin vot secret. Fiecare membru al Parlamentului are dreptul la un singur vot. Este declarat ales candidatul care obține voturile a două treimi din membrii Parlamentului. În cazul în care niciun candidat nu

obține numărul necesar de voturi, se organizează un nou tur de scrutin în ziua următoare. Înaintea noului tur de scrutin, se nominalizează noi candidați. În cazul în care niciun candidat nu obține numărul necesar de voturi în cel de-al doilea tur de scrutin, se organizează un al treilea tur de scrutin în aceeași zi, între cei doi candidați care au obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin. În cazul în care Președintele nu este ales în cel de-al treilea tur de scrutin, Președintele Parlamentului convoacă Colegiul Electoral în termen de o lună, în vederea alegerii Președintelui.

5. Colegiul Electoral se compune din membri ai Parlamentului și reprezentanți ai consiliilor autorităților locale. Fiecare consiliu al autorității locale alege cel puțin un reprezentant în Colegiul Electoral, care trebuie să fie cetățean estonian.

6. Parlamentul îi prezintă Colegiului Electoral drept candidați la președinție pe cei doi candidați care au obținut cele mai multe voturi în Parlament. Dreptul de a nominaliza un candidat la președinție poate fi exercitat și de cel puțin 21 de membri ai Colegiului Electoral.

7. Colegiul Electoral alege Președintele cu majoritatea tuturor membrilor săi. În cazul în care niciun candidat nu este ales în primul tur de scrutin, se organizează un al doilea tur de scrutin în aceeași zi, între cei doi candidați care au obținut cel mai mare număr de voturi.

8. Detaliile procedurii pentru alegerea Președintelui sunt prevăzute de Legea privind alegerea Președintelui Republicii.

Art. 80

1. Președintele este ales pentru un mandat de cinci ani. Nicio persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte decât pentru cel mult două mandate consecutive.

2. Alegerile prezidențiale ordinare sunt organizate cu cel mult 60 de zile și cel puțin zece zile înainte de încheierea mandatului Președintelui în exercițiu.

Art. 81

Președintele își exercită mandatul din momentul depunerii față de poporul estonian a următorului jurământ, în fața Parlamentului: „Prin asumarea funcției de Președinte, eu (prenumele și numele de familie) jur solemn să apăr cu fermitate Constituția și legile Republicii Estonia, să exercit prerogativele care mi-au fost încredințate într-un mod corect și imparțial, și să îmi îndeplinesc îndatoririle cu devotament, în măsura abilităților și a înțelegerii mele, în beneficiul poporului estonian și al Republicii Estonia”.

Art. 82

Mandatul Președintelui se încheie:

1. ca urmare a demisiei;
2. la data rămânerii definitive a unei hotărâri judecătorești de condamnare pronunțate de o instanță judecătorească;
3. prin deces;
4. prin preluarea funcției de către noul Președinte.

Art. 83

1. În cazul în care Curtea Supremă constată că Președintele este în incapacitate să-și îndeplinească atribuțiile pe o perioadă nedeterminată sau în cazul în care acesta este temporar în incapacitate să îndeplinească aceste atribuții ori dacă mandatul acestuia încetează înainte de termen, atribuțiile sale sunt preluate temporar de Președintele Parlamentului.

2. Pe perioada în care președintele Parlamentului îndeplinește atribuțiile Președintelui Republicii, mandatul său de membru al Parlamentului este suspendat.

3. Președintele Parlamentului, în exercitarea atribuțiilor Președintelui Republicii, nu poate convoca alegeri extraordinare pentru Parlament și nu poate refuza promulgarea unei legi, fără acordul Curții Supreme.

4. În cazul în care Președintele este în incapacitate să-și îndeplinească atribuțiile timp de peste trei luni consecutive sau dacă mandatul acestuia încetează înainte de termen, Parlamentul alege un nou Președinte în termen de 14 zile, conform art. 79 din Constituție.

Art. 84

La preluarea funcției de Președinte, prerogativele și îndatoririle sale, deținute anterior, încetează, iar calitatea de membru al unui partid politic este suspendată pe durata mandatului de Președinte.

Art. 85

Președintele poate fi pus sub acuzare numai pe baza propunerii Cancelarului de Justiție, cu acordul majorității membrilor Parlamentului.

CAPITOLUL VI

Guvernul Republicii

EE

Art. 86

Puterea executivă este exercitată de Guvern.

Art. 87

Guvernul:

1. realizează politica internă și externă a țării;
2. conduce și coordonează activitatea instituțiilor guvernamentale;
3. organizează punerea în aplicare a legilor, a hotărârilor Parlamentului și a actelor Președintelui;
4. prezintă proiectele de lege în Parlament și depune tratatele internaționale în Parlament în vederea ratificării sau denunțării lor;

5. elaborează proiectele de lege pentru adoptarea bugetului național și le prezintă în Parlament, urmărește execuția bugetului național și prezintă Parlamentului un raport cu privire la execuția acestuia;
6. adoptă regulamente și ordine pe baza legilor și în vederea punerii în aplicare a acestora;
7. dezvoltă relații cu alte state;
8. în cazul unui dezastru natural sau al unei catastrofe ori pentru a preveni răspândirea unei boli infecțioase, declară starea de urgență pe întreg teritoriul național sau pe o parte a acestuia;
9. îndeplinește orice alte atribuții care sunt repartizate Guvernului prin Constituție și prin legi.

Art. 88

Guvernul Republicii este alcătuit din Prim-ministru și miniștri.

Art. 89

1. În termen de 14 zile de la data la care Guvernul și-a prezentat demisia, Președintele Republicii desemnează un candidat la funcția de Prim-ministru pe care îl însărcinează cu formarea noului Guvern.

2. În termen de 14 zile de la desemnarea pentru formarea noului Guvern, candidatul la funcția de Prim-ministru prezintă un raport către Parlament cu privire la principiile pe baza cărora propune formarea Guvernului, după care Parlamentul decide, fără nicio dezbateră și pe bază de vot deschis, dacă autorizează candidatul la funcția de Prim-ministru să formeze Guvernul.

3. Candidatul la funcția de Prim-ministru, căruia i-a fost încredințată de către Parlament misiunea să formeze noul Guvern, prezintă în termen de șapte zile o listă cu membrii acestuia Președintelui Republicii, care numește în funcție Guvernul în termen de trei zile.

4. În cazul în care candidatul la funcția de Prim-ministru desemnat de Președintele Republicii nu obține majoritatea voturilor exprimate în Parlament sau dacă Parlamentul sau refuză să formeze Guvernul, Președintele Republicii are dreptul să desemneze un alt candidat la funcția de Prim-ministru în termen de șapte zile.

5. În cazul în care Președintele Republicii nu desemnează un alt candidat la funcția de Prim-ministru în termen de șapte zile sau se abține ori dacă respectivul candidat nu obține mandatul de la Parlament, în condițiile și termenele prevăzute la alineatele 2 și 3 ale prezentului articol, sau nu reușește ori refuză să formeze Guvernul, dreptul de a desemna un candidat la funcția de Prim-ministru revine Parlamentului.

6. Parlamentul desemnează un candidat la funcția de Prim-ministru, care prezintă Președintelui Republicii o listă cu membrii Guvernului. Dacă lista nu este prezentată Președintelui Republicii în termen de 14 zile de la data transferului către Parlament a dreptului de desemnare a candidatului la funcția de Prim-ministru, Președintele Republicii dispune organizarea de alegeri extraordinare pentru Parlament.

Art. 90

Președintele Republicii modifică structura Guvernului la propunerea Prim-ministrului.

Art. 91

Guvernul preia funcția în urma depunerii jurământului în fața Parlamentului.

Art. 92

1. Guvernul își prezintă demisia:
 1. la prima ședință a noului Parlament;
 2. în urma demisiei sau decesului Prim-ministrului;
 3. în urma adoptării de către Parlament a unei moțiuni de cenzură împotriva Guvernului sau Prim-ministrului.
2. Președintele Republicii eliberează din funcție Guvernul în momentul preluării funcției de către noul Guvern.

Art. 93

1. Prim-ministrul reprezintă și prezidează Guvernul.
2. Prim-ministrul numește doi miniștri, care au dreptul de a înlocui Prim-ministrul pe perioada absenței acestuia. Procedura de înlocuire este stabilită de Prim-ministru.

Art. 94

1. Ministerele sunt înființate prin lege în vederea realizării diferitelor domenii ale guvernării.
2. Un ministru își conduce ministerul, dispune cu privire la aspecte aflate în sfera sa de guvernare, adoptă regulamente și decrete administrative pe baza și în vederea punerii în aplicare a legilor și îndeplinește alte atribuții care i-au fost repartizate în baza și conform procedurii prevăzute de lege.
3. În cazul în care un ministru se află temporar în incapacitate de a-și îndeplini îndatoririle specifice funcției sale ca urmare a unei boli sau a altui impediment, Prim-ministrul repartizează atribuțiile ministrului în cauză unui alt ministru, pe perioada respectivă.
4. La propunerea Prim-ministrului, Președintele Republicii numește miniștri fără portofoliu.

Art. 95

1. Guvernul Republicii este asistat de Biroul Guvernului, care este condus de un secretar de stat.
2. Secretarul de stat este numit și eliberat din funcție de către Prim-ministru.
3. Secretarul de stat participă la ședințele Guvernului și are dreptul de a lua cuvântul.
4. În calitate de șef al Biroului Guvernului, secretarul de stat are aceleași prerogative care sunt acordate prin lege unui ministru al Guvernului în vederea conducerii ministerului respectiv.

Art. 96

1. Ședințele Guvernului se desfășoară cu ușile închise, cu excepția cazului în care Guvernul hotărăște altfel.
2. Guvernul ia decizii pe baza propunerilor Prim-ministrului sau ale unui ministru.
3. Reglementările Guvernului sunt valabile dacă poartă semnătura Prim-ministrului, a ministrului de resort și a secretarului de stat.

Art. 97

1. Pe baza unei hotărâri adoptate cu majoritatea membrilor săi, Parlamentul poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Guvernului, a Prim-ministrului sau a unui ministru.
2. O moțiune de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o cincime din membrii Parlamentului prin prezentarea unei notificări scrise corespunzătoare, în cadrul unei ședințe a Parlamentului.
3. Moțiunea de cenzură nu poate fi supusă la vot înainte de a doua zi de la inițierea acesteia, cu excepția cazului în care Guvernul solicită adoptarea unei decizii înainte de acest termen.
4. În cazul în care Parlamentul adoptă moțiunea de cenzură împotriva Guvernului sau Prim-ministrului, Președintele Republicii poate, la propunerea Guvernului și în termen de trei zile, să convoace alegeri extraordinare pentru Parlament.
5. Dacă Parlamentul a adoptat moțiunea de cenzură împotriva unui ministru, președintele Parlamentului comunică acest lucru Președintelui Republicii, iar acesta revocă ministrul.
6. O moțiune de cenzură bazată pe motivele invocate în moțiunea precedentă nu poate fi inițiată mai devreme de trei luni de la votarea moțiunii precedente.

Art. 98

1. Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului asupra unui proiect de lege.
2. Un astfel de proiect de lege nu poate fi supus la vot mai devreme de două zile de la angajare. Dacă Parlamentul nu adoptă proiectul de lege, Guvernul demisionează.

Art. 99

Membrii Guvernului nu pot deține nicio altă funcție publică și nu pot face parte din consiliul de administrație sau din consiliul de supraveghere al unei întreprinderi comerciale.

Art. 100

Membrii Guvernului pot participa la ședințele Parlamentului și ale comisiilor acestuia și au dreptul de a lua cuvântul.

Art. 101

1. Membrii Guvernului pot fi urmăriți penal numai la propunerea Cancelarului de Justiție, cu acordul majorității membrilor Parlamentului.

2. Mandatul unui membru al Guvernului încetează la data rămânerii definitive a unei hotărâri judecătorești de condamnare pronunțate de o instanță judecătorească.

CAPITOLUL VII

Legiferarea

Art. 102

Legile sunt adoptate în conformitate cu Constituția.

Art. 103

1. Dreptul la inițiativă legislativă aparține:

1. membrilor Parlamentului;
2. grupurilor politice ale Parlamentului;
3. comisiilor Parlamentului;
4. Guvernului;
5. Președintelui Republicii, cu privire la revizuirea Constituției.

2. Pe baza unei hotărâri adoptate cu majoritatea membrilor săi, Parlamentul are dreptul să recomande Guvernului inițierea unui proiect de lege agreat de Parlament.

Art. 104

1. Procedura de adoptare a legilor este stabilită prin Legea privind regulamentul intern al Parlamentului.

2. Următoarele legi pot fi adoptate și modificate numai pe baza votului majorității membrilor Parlamentului:

1. Legea privind cetățenia;
2. Legea privind alegerea Parlamentului;
3. Legea privind alegerea Președintelui Republicii;
4. Legea privind alegerea Consiliului autorităților locale;
5. Legea referendumului;
6. Legea privind regulamentul intern al Parlamentului și Legea privind normele de procedură ale Parlamentului;
7. Legea privind remunerația Președintelui Republicii și a membrilor Parlamentului;
8. Legea privind Guvernul Republicii Estonia;
9. Legea privind instituirea procedurilor judiciare împotriva Președintelui Republicii și a membrilor Guvernului Republicii;
10. Legea privind autonomia culturală a minorităților naționale;

11. Legea privind bugetul național;
12. Legea privind Banca Estoniei;
13. Legea privind Curtea de Conturi;
14. Legea privind instanțele judecătorești și legile care reglementează procedurile judiciare;
15. Legile referitoare la împrumuturile interne și externe, precum și la obligațiile financiare ale statului;
16. Legea privind starea de urgență;
17. Legea privind apărarea națională pe timp de pace și Legea privind apărarea națională pe timp de război.

Art. 105

1. Parlamentul are dreptul să supună unui referendum un proiect de lege sau alte chestiuni de importanță națională.
2. Decizia poporului este luată cu majoritatea voturilor exprimate la referendum.
3. O lege adoptată prin referendum este promulgată în regim de urgență de Președintele Republicii. Decizia luată prin referendum este obligatorie pentru toate organele politice.
4. Dacă proiectul de lege care a fost supus unui referendum nu obține majoritatea voturilor exprimate, Președintele Republicii convoacă alegeri extraordinare pentru Parlament.

Art. 106

1. Aspectele legate de buget, impozitare, obligațiile financiare ale Guvernului național, ratificarea și denunțarea tratatelor internaționale, declararea sau încetarea stării de urgență ori apărarea națională nu pot fi supuse unui referendum.
2. Procedura privind organizarea referendumului este prevăzută în Legea referendumului.

Art. 107

1. Legile sunt promulgate de Președintele Republicii.
2. Președintele poate refuza să promulge o lege adoptată de Parlament și să o trimită motivat la reexaminare Parlamentului în termen de 14 zile de la primirea acesteia, în vederea unei noi dezbateri și decizii. Dacă Parlamentul adoptă a doua oară legea trimisă înapoi de Președinte, fără să o modifice, acesta fie promulgă legea, fie sesizează Curtea Supremă în vederea declarării caracterului neconstituțional al acesteia. În cazul în care Curtea Supremă declară că legea este în conformitate cu Constituția, Președintele este obligat să o promulge.

Art. 108

Legile intră în vigoare în cea de-a zecea zi de la publicarea acestora în Monitorul Oficial (*Riigi Teataja*), cu excepția cazului în care există o prevedere contrară.

Art. 109

1. Dacă Parlamentul nu se poate întruni, Președintele Republicii poate emite decrete cu privire la probleme de urgență la nivel național, care au forța juridică a unei legii și care sunt contrasemnate de președintele Parlamentului și de către Prim-ministru.

2. La întrunirea Parlamentului, Președintele Republicii prezintă decretele în fața acestuia, iar Parlamentul trebuie să adopte în regim de urgență o lege prin care să aprobe sau să respingă aceste decrete.

Art. 110

Constituția, legile prevăzute la art. 104 din Constituție, legile care stabilesc impozitele naționale și bugetul național nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate prin decret al Președintelui Republicii.

CAPITOLUL VIII

Finanțele și bugetul național

Art. 111

Banca Estoniei are dreptul exclusiv de a emite moneda estoniană. Banca Estoniei organizează circulația și susține stabilitatea monedei.

Art. 112

Banca Estoniei își îndeplinește atribuțiile conform legii și este subordonată Parlamentului.

Art. 113

Impozitele naționale, obligațiile fiscale, taxele, amenzile și asigurările obligatorii sunt stabilite prin lege.

Art. 114

Procedura privind posesia, folosința și utilizarea bunurilor publice este prevăzută prin lege.

Art. 115

1. În fiecare an, Parlamentul adoptă o lege care prevede bugetul, prin care se stabilesc toate elementele corespunzătoare veniturilor și cheltuielilor statale.

2. Guvernul are obligația de a depune în Parlament un proiect de lege privind bugetul în termen de trei luni de la începerea exercițiului bugetar.

3. La propunerea Guvernului, Parlamentul poate adopta un buget suplimentar în cursul exercițiului financiar.

Art. 116

1. În cazul în care o propunere de modificare a bugetului național sau a unui proiect de lege are ca efect scăderea veniturilor estimate sau creșterea

cheltuielilor ori realocarea cheltuielilor, inițiatorul propunerii trebuie să anexeze la amendamentul respectiv calculele financiare care demonstrează sursele de venit necesare pentru acoperirea cheltuielilor respective.

2. Parlamentul nu poate elimina sau reduce sumele de cheltuieli a căror includere în bugetul național sau într-un proiect de lege este prevăzută prin alte legi.

Art. 117

Procedura privind elaborarea și aprobarea bugetului național este prevăzută prin lege.

Art. 118

Bugetul național adoptat de Parlament intră în vigoare la începutul exercițiului financiar. Dacă Parlamentul nu adoptă bugetul național până la începutul exercițiului financiar, pot fi autorizate cheltuieli care se ridică până la a 12-a parte din sumele alocate pentru exercițiul financiar anterior, în fiecare lună.

Art. 119

Dacă Parlamentul nu a adoptat bugetul național în termen de două luni de la începutul exercițiului financiar, Președintele Republicii declanșează alegeri extraordinare pentru Parlament.

CAPITOLUL IX

Relațiile externe și tratatele internaționale

Art. 120

Procedura pentru organizarea relațiilor dintre Republica Estonia și alte state precum și dintre Republica Estonia și organizațiile internaționale este prevăzută de lege.

Art. 121

Parlamentul ratifică sau denunță tratatele Republicii Estonia:

1. care modifică granițele statului;
2. a căror punere în aplicare implică adoptarea, modificarea sau abrogarea unor legi estoniene;
3. prin care Republica Estonia se alătură unei organizații sau unei uniuni internaționale;
4. prin care Republica Estonia își asumă obligații militare sau financiare;
5. care necesită ratificare.

Art. 122

1. Granița terestră a Estoniei este stabilită prin Tratatul de pace de la Tartu din 2 februarie 1920 și prin alte acorduri internaționale privind granițele. Granițele maritime și aeriene ale Estoniei sunt stabilite pe baza convențiilor internaționale de bază.

2. Ratificarea tratatelor internaționale care modifică granițele Estoniei se face cu votul majorității a două treimi din membrii Parlamentului.

Art. 123

1. Republica Estonia nu poate încheia tratate internaționale care contravin Constituției.

2. Atunci când legile sau alte prevederi legislative ale Estoniei sunt în conflict cu un tratat internațional ratificat de Parlament, se aplică prevederile tratatului internațional.

CAPITOLUL X **Apărarea națională**

Art. 124

1. Cetățenii estonieni au datoria de a participa la apărarea națională potrivit principiilor și procedurii prevăzute prin lege.

2. Persoana care refuză să îndeplinească serviciul militar în cadrul forțelor de apărare din motive religioase sau etice are datoria de a îndeplini servicii alternative conform procedurii prevăzute prin lege.

3. Persoanele care efectuează serviciul militar în cadrul forțelor de apărare și cele care efectuează servicii alternative se bucură de toate drepturile și libertățile prevăzute prin Constituție și sunt supuse tuturor îndatoririlor care le revin în baza acesteia, cu excepția cazului în care legea prevede altfel ca urmare a scopurilor speciale ale unor astfel de servicii. Drepturile și libertățile prevăzute la alineatele 3 și 4 din art. 8, la art. 11-18, la alineatul 3 din art. 20, la art. 21-28, art. 32, art. 33, la art. 36-43, la alineatele 1 și 2 din art. 44 și la art. 49-51 din Constituție nu pot fi restrânse. Statutul juridic al persoanelor care îndeplinesc serviciul militar în cadrul forțelor de apărare și al celor care îndeplinesc servicii alternative este prevăzut prin lege.

Art. 125

O persoană aflată în serviciul militar activ nu poate deține o altă funcție aleasă sau numită și nu poate participa la activitățile niciunui partid politic.

Art. 126

1. Modul de organizare a apărării naționale este prevăzut în Legea privind apărarea națională pe timp de pace și în Legea privind apărarea națională pe timp de război.

2. Organizarea forțelor de apărare estoniene și a organizațiilor de apărare națională este prevăzută prin lege.

Art. 127

1. Președintele Republicii este Comandantul Suprem al Forțelor Armate naționale de apărare.
2. Președintele Republicii este asistat de către Consiliul Național de Apărare, care este un organ consultativ ale cărui structură și atribuții urmează să fie prevăzute prin lege.

Art. 128

1. La propunerea Președintelui Republicii, Parlamentul declară starea de război, ordonă mobilizarea și demobilizarea armatei și adoptă decizii cu privire la folosirea forțelor de apărare în vederea îndeplinirii obligațiilor internaționale ale guvernului estonian.
2. În caz de agresiune armată împotriva Republicii Estonia, Președintele Republicii declară starea de război și ordonă mobilizarea armatei, fără să mai aștepte adoptarea unei hotărâri în acest sens de către Parlament.

Art. 129

1. În cazul unei amenințări la adresa ordinii constituționale a Estoniei, la propunerea Președintelui Republicii sau a Guvernului, Parlamentul poate să declare starea de urgență pe întreg teritoriul național cu votul majorității membrii săi, pe o perioadă care nu poate depăși trei luni.
2. Măsurile detaliate privind starea de urgență urmează să fie prevăzute prin lege.

Art. 130

În cazul unei stări de urgență sau a declarării stării de război, drepturile și libertățile persoanelor pot fi restrânse și se pot impune obligații în interesul securității naționale și al ordinii publice, în condițiile și conform procedurii prevăzute prin lege. Drepturile și libertățile prevăzute la art. 8, art. 11-18, alineatul 3 al art. 20, art. 22, art. 23, alineatele 2 și 4 ale art. 24, art. 25, art. 27, art. 28, alineatul 2 al art. 36, art. 40, art. 41, art. 49 și alineatul 1 al art. 51 din Constituție nu pot fi restrânse.

Art. 131

1. Parlamentul, Președintele și organismele reprezentative ale autorităților locale nu pot fi alese, iar prerogativele acestora nu pot înceta în timpul unei stări de urgență sau de război.
2. Dacă mandatul Parlamentului, al Președintelui Republicii sau al organismelor reprezentative ale autorităților locale expiră în timpul stării de urgență sau de război ori în termen de trei luni de la încetarea stării de urgență sau de război, mandatul în cauză se prelungește. În astfel de cazuri, se organizează noi alegeri în termen de trei luni de la încetarea stării de urgență sau de război.

CAPITOLUL XI

Curtea de Conturi

Art. 132

Curtea de Conturi este un organism public care desfășoară activități de audit financiar privind cheltuielile publice și care este independent în exercitarea îndatoririlor sale.

Art. 133

Curtea de Conturi auditează:

1. activitățile economice ale instituțiilor guvernamentale, întreprinderilor publice și ale altor organizații publice;
2. utilizarea și gestionarea bunurilor publice;
3. utilizarea și gestionarea bunurilor publice al căror control a fost transferat unei autorități locale;
4. activitățile economice ale întreprinderilor în care Guvernul național deține mai mult de jumătate din voturi în consiliul de administrație sau ale căror împrumuturi sau obligații contractuale sunt garantate de Guvernul național.

Art. 134

1. Curtea de Conturi este condusă de un Președinte care este numit și revocat din funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui Republicii.
2. Mandatul președintelui Curții de Conturi este de cinci ani.

Art. 135

În cadrul dezbaterilor pe marginea raportului privind execuția bugetului național desfășurate în Parlament, Președintele Curții de Conturi prezintă Parlamentului un raport cu privire la utilizarea și gestionarea bunurilor publice în exercițiul financiar precedent.

Art. 136

1. Președintele Curții de Conturi poate participa la ședințele Guvernului în care se discută aspecte legate de îndatoririle sale și are dreptul de a lua cuvântul.
2. În calitate de Președinte al Curții de Conturi, acesta se bucură de aceleași prerogative care sunt acordate prin lege unui ministru al Guvernului în vederea conducerii ministerului respectiv.

Art. 137

Organizarea Curții de Conturi este reglementată prin lege.

Art. 138

Punerea sub acuzare a Președintelui Curții de Conturi se poate face numai la propunerea Cancelarului de Justiție, cu acordul majorității membrilor Parlamentului.

CAPITOLUL XII

Cancelarul de Justiție

Art. 139

1. Cancelarul de Justiție este autoritatea publică care examinează actele normative ale puterii legislative și executive și pe cele ale autorităților locale în vederea stabilirii conformității acestora cu Constituția și cu legile, și care este independentă în îndeplinirea îndatoririlor sale.

2. Cancelarul de Justiție analizează propunerile și proiectele de lege, dar și propunerile privind activitatea autorităților guvernamentale și, dacă este necesar, raportează constatările sale Parlamentului.

3. În cazurile prevăzute la art. 76, 85, 101, 138 și 153 din Constituție, Cancelarul de Justiție propune Parlamentului punerea sub urmărire penală a unui membru al Parlamentului, a Președintelui Republicii, a unui membru al Guvernului, a Președintelui Curții de Conturi, a Președintelui Curții Supreme sau a unui judecător de la Curtea Supremă.

Art. 140

1. Cancelarul de Justiție este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui Republicii, pentru un mandat de șapte ani.

2. Cancelarul de Justiție nu poate fi revocat din funcție decât printr-o hotărâre judecătorească.

Art. 141

1. Cancelarul de Justiție se bucură de aceleași prerogative care sunt acordate prin lege unui ministru al Guvernului în vederea conducerii ministerului respectiv.

2. Cancelarul de Justiție poate participa la reuniunile Parlamentului și la ședințele Guvernului și are dreptul de a lua cuvântul.

Art. 142

1. În cazul în care Cancelarul de Justiție constată că un act normativ adoptat de puterea legislativă sau de cea executivă ori de o autoritate locală contravine Constituției sau unei legi, acesta înaintează o propunere către instituția care a adoptat actul respectiv în vederea punerii de acord a acestuia cu Constituția sau cu legea în cauză, în termen de 20 de zile.

2. Dacă actul normativ nu este pus de acord cu Constituția sau cu legea respectivă în termen de douăzeci de zile, Cancelarul de Justiție sesizează Curtea Supremă, care poate constata nulitatea actului respectiv.

Art. 143

Cancelarul de Justiție prezintă un raport anual în fața Parlamentului cu privire la conformitatea legislației adoptate de către puterea legislativă și cea executivă, precum și de autoritățile locale cu Constituția și cu legile.

Art. 144

Statutul juridic al Cancelarului de Justiție și organizarea biroului acestuia sunt reglementate prin lege.

Art. 145

Punerea sub acuzare a Cancelarului de Justiție se poate face numai la propunerea Președintelui, cu acordul majorității membrilor Parlamentului.

CAPITOLUL XIII

Instanțele judecătorești

Art. 146

Justiția este înfăptuită exclusiv de instanțele judecătorești. Instanțele judecătorești sunt independente în îndeplinirea îndatoririlor care le revin și înfăptuiesc justiția potrivit Constituției și legilor.

Art. 147

1. Judecătorii sunt numiți pe viață. Motivele și procedura pentru eliberarea din funcție a unui judecător sunt prevăzute prin lege.
2. Judecătorii nu pot fi eliberați din funcție decât printr-o hotărâre judecătorească.
3. Judecătorii nu pot deține nicio altă funcție aleasă sau numită, cu excepția celor reglementate prin lege.
4. Statutul juridic al judecătorilor și garantarea independenței acestora sunt reglementate prin lege.

Art. 148

1. Sistemul judiciar este format din:
 1. instanțe regionale, instanțe orășenești și instanțe de contencios administrativ;
 2. instanțe de circuit;
 3. Curtea Supremă.
2. Instanțele specializate în a căror competență intră anumite materii urmează să fie înființate prin lege.
3. Înființarea instanțelor extraordinare este interzisă.

Art. 149

1. Instanțele regionale, instanțele orășenești și instanțele de contencios administrativ sunt instanțe competente în primă instanță.
2. Instanțele de circuit sunt instanțe superioare care examinează hotărârile instanțelor competente în primă instanță în urma exercitării unei căi de atac.

3. Curtea Supremă este instanța de ultim grad din Estonia, care examinează hotărârile altor instanțe în temeiul unei proceduri de casare. Curtea Supremă este, de asemenea, instanța care efectuează controlul constituționalității.

4. Organizarea instanțelor și regulamentul intern al acestora sunt stabilite prin lege.

Art. 150

1. Președintele Curții Supreme este numit în funcție de Parlament, la propunerea Președintelui Republicii.

2. Judecătorii Curții Supreme sunt numiți în funcție de Parlament, la propunerea președintelui Curții Supreme.

3. Alți judecători sunt numiți în funcție de Președintele Republicii, la propunerea Curții Supreme.

Art. 151

Normele de procedură ale instanțelor cu privire la reprezentare, apărare, urmărire penală și controlul legalității sunt stabilite prin lege.

Art. 152

1. În cadrul judecării unei cauze, instanțele judecătorești nu vor aplica o lege sau alte prevederi legale ori hotărâri administrative care contravin Constituției.

2. Curtea Supremă declară nulitatea legilor sau a prevederilor legale ori a hotărârilor administrative care contravin literei și spiritului Constituției.

Art. 153

1. Judecătorii nu pot fi urmăriți penal pe durata mandatului lor decât la propunerea Curții Supreme și cu acordul Președintelui Republicii.

2. Președintele și judecătorii Curții Supreme nu pot fi urmăriți penal decât la propunerea Cancelarului de Justiție și cu acordul majorității membrilor Parlamentului.

CAPITOLUL XIV **Autonomia locală**

Art. 154

1. Toate problemele locale sunt rezolvate și administrate de autoritățile locale, care își îndeplinesc îndatoririle în mod autonom, potrivit legii.

2. Se pot impune obligații autorității locale numai în temeiul legii și cu acordul autorității locale. Fondurile destinate acoperirii cheltuielilor legate de îndatoririle guvernului național, care au fost impuse prin lege unei autorități locale, provin de la bugetul național.

Art. 155

1. Entitățile prin care se realizează autonomia locală sunt localitățile rurale și orașele.
2. Alte entități prin care se realizează autonomia locală pot fi constituite potrivit legii.

Art. 156

1. Organismul reprezentativ al unei autorități locale este consiliul acesteia, care este ales prin alegeri libere, pentru un mandat de patru ani. Mandatul unui consiliu poate fi redus prin lege ca urmare a unei fuziuni sau divizării a autorităților locale sau ca urmare a incapacității consiliului de a acționa. Alegerile pentru consiliile autorității locale sunt generale, uniforme și directe. Votul este secret.
2. Persoanele care au reședința permanentă pe teritoriul autorității locale și care au împlinit vârsta de 18 ani au drept de vot la alegerile pentru consiliile autorității locale conform condițiilor prevăzute prin lege.

Art. 157

1. Autoritatea locală are un buget independent, care este elaborat potrivit principiilor și procedurii prevăzute prin lege.
2. Pe baza legii, autoritățile locale au dreptul de a stabili și percepe impozite, și de a impune taxe.

Art. 158

Competența administrativă a unei autorități locale nu poate fi modificată fără luarea în considerare a avizului autorității în cauză.

Art. 159

Autoritatea locală are dreptul de a constitui asociații și de a înființa agenții mixte în colaborare cu alte autorități locale.

Art. 160

Organizarea autorităților locale și supravegherea activității acestora sunt prevăzute prin lege.

CAPITOLUL XV

Revizuirea Constituției

Art. 161

1. Dreptul de a iniția revizuirea Constituției aparține cel puțin unei cincimi din membrii Parlamentului și Președintelui Republicii.
2. Revizuirea Constituției nu poate fi inițiată și Constituția nu poate fi revizuită în timpul stării de urgență sau de război.

Art. 162

Capitolul I (Dispoziții generale) și Capitolul XV (Revizuirea Constituției) din Constituție nu pot fi modificate decât prin referendum.

Art. 163

1. Constituția nu poate fi revizuită decât printr-o lege care a fost adoptată:

1. prin referendum;
2. de Parlament, în legislaturi succesive;
3. de Parlament, în regim de urgență.

2. Proiectul de revizuire a Constituției este dezbătut de Parlament pe baza a trei lecturi: intervalul dintre prima și cea de-a doua lectură nu poate fi mai mic de trei luni, iar intervalul dintre cea de-a doua și cea de-a treia lectură nu poate fi mai mic de o lună. Modalitatea de revizuire a Constituției este stabilită la cea de-a treia lectură.

Art. 164

Parlamentul hotărăște organizarea unui referendum cu privire la adoptarea unui proiect de revizuire a Constituției cu o majoritate de trei cincimi din totalul membrilor. Referendumul se poate desfășura în termen de cel puțin trei luni de la adoptarea de către Parlament a unei hotărâri în acest sens.

Art. 165

1. În vederea revizuirii Constituției de către două legislaturi succesive ale Parlamentului, proiectul de revizuire a Constituției trebuie susținut de majoritatea membrilor Parlamentului.

2. Proiectul de revizuire a Constituției se consideră adoptat, dacă acesta a fost susținut de majoritatea membrilor fostului Parlament, și este adoptat de membrii următorului Parlament fără niciun amendament, la prima lectură, cu o majoritate de trei cincimi.

Art. 166

Hotărârea privind examinarea unui proiect de revizuire a Constituției în regim de urgență trebuie adoptată cu o majoritate de patru cincimi. În acest caz, proiectul de revizuire a Constituției este adoptat cu o majoritate de două treimi din membrii Parlamentului.

Art. 167

Legea de revizuire a Constituției este promulgată de Președinte și intră în vigoare la data prevăzută de aceasta, dar nu mai devreme de trei luni de la data promulgării.

Art. 168

Un proiect de revizuire a Constituției cu același obiect nu poate fi inițiat mai înainte de un an de la respingerea proiectului de revizuire prin referendum sau de Parlament.